

NKÜ HUKUK FAKÜLTESİ DERGİSİ

ARAŞTIRMA MAKALESİ / RESEARCH ARTICLE

VERGİ YARGISININ BİRLEŞTİRME YASAĞINI İHLÂL İLE SERİ DAVA İNŞASI (DANIŞTAY 7. DAİRESİ'NİN VEKÂLET ÜCRETİ KISITLAMASININ YERLEŞİK HALE GELMESİ)

*Dr. Öğr. Üyesi Burak PINAR **

ÖZ

Yargılama faaliyetleri içerisinde yargılama giderleri ve vekalet ücreti hem miktar hem de aidyet açısından önemli yer tutmaktadır. Yargılama giderlerine ilişkin önemli yargılama ilkelerinden biri de usul ekonomisi ilkesidir. Bu ilke yargılamanın basit ve ucuz şekilde ilerlemesini ve sonuçlanmasını amaçlayan bir ilkedir. Ancak söz konusu ucuzluk ilkesinin geniş yorumlanması sonucunda avukatın emek ve çabasının da göz ardı edilmesi yargılama faaliyetlerinin amacı ile bağdaşmamaktadır. İdari işlemlere yönelik açılan iptal davalarında hukuka aykırı olduğu düşünülen birden fazla idari işlem olabileceği gibi bu işlemlere ilişkin davaların hangi şartlarda ve nasıl açılacağı da sorun teşkil etmektedir. 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 5'inci maddesinde davacı tarafa kural olarak her idari işleme karşı ayrı dava açma hakkı tanınmıştır. Kanunda ön görülen bu hak ile birlikte usul ekonomisi ilkesi değerlendirildiğinde karşımıza sorunlar çıkmaktadır¹ Özellikle diğer düzenlemelere göre yeni kabul edilmesi gereken Avukatlık Asgari Ücret Tarifesinde yer alan seri davalara ilişkin düzenleme de uygulama açısından sorunlar oluşturabilmektedir. Bu çalışmanın konusunu oluşturan Danıştay 7'nci Daire kararı da davacı tarafa tanınan hak, avukatın emek ve çabası ile usul ekonomisinin yorumlanması yönünden farklı değerlendirmelere yer verilmiştir. Çalışmada vekalet ücreti, usul ekonomisi, bağlantılı ve seri dava ayırımına ilişkin genel bilgilere yer verildikten sonra inceleme konusu kararda yer alan idari işlemlere ve birden fazla idari işleme karşı açılan davalardan avukatlık vekalet ücretine hükmedilmesine ilişkin sorunlar üzerinde durmaya çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Bağlantılı Dava, Seri Dava, Vekalet Ücreti, Usul Ekonomisi, Avukatın Emek ve Çabası

* Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mali Hukuk Anabilim Dalı, burak.pinar@deu.edu.tr, ORCID: 0000-0002-9163-3094

1 Bkz. ve krş. Talip Babacan, Medeni Yargılama Hukukunda Seri Davalar, (Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, 2019), 8, dn.14

CONSTRUCTION OF SERIAL ACTION WITH VIOLATION OF TAX JURISDICTION'S VIOLATION OF THE CONSOLIDATION OF CASES (THE RESTRICTION OF THE ATTORNEY FEE OF THE 7th CHAMBER OF THE COUNCIL OF STATE HAS BECOME PERMANENT)

*Asst. Prof.Dr. Burak PINAR ***

ABSTRACT

Trial expenses and attorney fees have an important place in terms of both quantity and beneficiary. One of the important judicial principles relating to the trial expense is the principle of procedural economy. The principle aims the simple and cheap advancement and conclusion of the trial process. However, as a result of the broad interpretation of the principle of cheapness, the fact that the lawyer's labour and effort is overlook is indeed incompatible with the purpose of the judicial activities. There may be multiple administrative actions that would be considered as illegal in the annulment lawsuits filed against them, and there would be further problems arising to topics such as under what conditions and how these cases will be filed. According to 5th Article of the Administrative Judgment Procedure Law No. 2577, the plaintiff is entitled, as a rule, to separate cases against each administrative action. When the principle of procedural economy is evaluated together with this right envisaged in the Law, there are problematic issues to be dealt with². In particular, the regulation on serial cases included in the Minimum Attorneyship Free Tariff, which should be considered relatively new according to other regulations, may also pose problems in terms of the implementation. The decision of the 7th Chamber of the Council of State, which constitutes the subject of this study, included different interpretations to the topics of the right granted to the plaintiff, labor and effort of the lawyer and interpretation of the procedural economy. In this study, general information about attorney fee, procedural economy and the separation concerning related and serial suits will be given and the problems with respect to the determination of the attorney's attorney fee emerging from lawsuits filed against administrative transactions and multiple administrative transactions in the decision under examination will be evaluated.

Keywords: Connected Actions, Serial Actions, Attorney Fee, Judicial Economy, Lawyer Labor and Effort

** Dokuz Eylül University Law Faculty Financial Law Department, burak.pinar@deu.edu.tr, ORCID: 0000-0002-9163-3094

1 Bkz. ve krş. Talip Babacan, Medeni Yargılama Hukukunda Seri Davalar, (Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, 2019), 8, dn.14

Extended Summary

The 1982 Constitution made the principle of "procedural economy" a constitutional principle of judicial law, by stating that "it is the duty of the judiciary to conclude the cases with the least expense and as quickly as possible" with its 141st article. The principle consists of three main elements: "simplicity", "speediness" and "cheapness". In this context, the principle serves to ensure that lawsuits about more than one person and/or transaction are handled together with the element of "simplicity" and makes it possible to resolve the issue that may be the subject of many lawsuits with a single lawsuit. The implementation of the principle in administrative and tax jurisdictions is ensured in the form of "filing a lawsuit with a single petition". The issue of filing a lawsuit with a single petition is regulated by arranging two separate situations in the same article. The first of these; "the same person filing a lawsuit against more than one transaction with a single petition", and the other is "multiple people filing a lawsuit with a single petition". It is accepted that these regulations serve the procedural economy. The regulations, which are complementary to the provisions, are included in the law as "Connected Cases". It is accepted that the aforementioned regulations are essentially the application forms of the concept of "joinder of parties", but it should be taken into account that the legislator did not include the institution of "joinder of cases" as a conscious choice. At this point, a controversy arises in the tax jurisdiction and it is seen that the institution of "joinder of cases", which is not included in the Law, is applied on the grounds of procedural economy, but the law is applied because the decisions given are not subject to the review of the appeal. Apart from the insistence on applying an institution that is not included in the Law, illegal results are achieved by applying other institutions such as "serial litigation" that are not included in the Law. In this study, which is based on the jurisprudence of the 7th Chamber of the Council of State, which pioneered the aforementioned practice, the meaning and scope of the concept of "serial lawsuit", which the tax judge uses as a justification for its decisions, but whose characterization is not included in the Administrative Trial Procedure Law. In this study, the issues of comparison with the regulations related to the related lawsuits and finally the effect on the attorney fee application (which is seen as the reason) will be discussed in the light of the current tax jurisdiction practice.

Looking at the decision of the 7th Chamber of the Council of State, the existence of two aspects of the legal problem reveals itself; The difference in qualification between the investigating judge and the members, but the will to meet in a common result in the determination of a single attorney's fee in conjoined cases. The legality of the merger was tacitly confirmed by the investigative judge by stating clearly that "in the case that is the subject of examination, which is combined but not in the nature of a serial case," the legality of the merger was tacitly confirmed, but it was clearly stated that "it is not in the nature of a serial case"; The Chamber, on the other hand, adopted the view that it "is in the nature of a serial case". As stated, with the fifth article of the Administrative Procedure Law, the plaintiff party has been granted the right of choice without leaving any gaps, and it is the rule to file a separate lawsuit against each administrative act, and it is an exception to file a single lawsuit against more than one transaction that has a material or legal relationship or cause-effect relationship. Despite this, in the decision under review, the attorney fee was reduced by avoiding all three reasons mentioned above. In this context, the restriction of the plaintiff's right to file a separate lawsuit, which has determined the way forward by keeping separate administrative proceedings separate from the beginning, is also a violation of constitutional rights.

GİRİŞ

1982 Anayasası, 141'inci maddesi ile “*Davaların en az giderle ve mümkün olan süratle sonuçlandırılması, yargının görevidir.*” demek suretiyle “*usul ekonomisi*” ilkesini yargılama hukukunun anayasal ilkesi haline getirmiş; söz konusu ilke ile hâkimin ilkeye uygun şekilde uygulayacağı düzen çerçevesinde, kanunun öngördüğü şekilde yargılamayı kolaylaştırarak gereksiz zaman kaybına ve gereksiz masrafa sebebiyet vermeksizin âdil karara varılması sağlanarak ve yargılamanın etkinliğine hizmet edilmesi amaçlanmaktadır².

İlke “*basitlik*”, “*hızlılık*” ve “*ucuzluk*” olmak üzere üç ana unsurdan oluşmakta; mevcut uyuşmazlıkların ortadan kaldırılması ile yeni uyuşmazlıkların ortaya çıkmasının ve mahkemelerin iş yükünün artmasının engellenmesi amaçlanmaktadır. Bu bağlamda ilke, “*basitlik*” ögesi ile birden çok kişi ve/ya da işlem hakkındaki davanın bir arada görülmesinin sağlanmasına hizmet etmekte, çok sayıda dava konusu olabilecek konunun tek dava ile çözümlenmesini mümkün kılmaktadır. Bu sayede bazen onlarca ve hatta yüzlerce dava yerine tek bir dava dilekçesiyle dava açılabilmesi mümkün hale gelebilmekte ve hâkim tek dosya üzerinden yargılama yapılabilmekte; böylece zaman ve emek tasarrufu sağlanmaktadır. Öte yandan, “*ucuzluk*” ögesi kapsamında yer alan yargılama harç ve giderleri ile hâkim aracılığıyla tarafların gereksiz gider yapılmasına sebebiyet vererek adaleti pahalılaştırmamasının önlenmesi esası benimsenmekte, söz konusu ilke ve esas hak arama özgürlüğü ile doğrudan ilişkilendirilmektedir³.

İlkenin idarî yargıda ve vergi yargısında karşılık bulması, “*tek dilekçe ile dava açma*” şeklinde sağlanmakta, 2577 sayılı İdarî Yargılama Usulü Kanunu, tek dilekçe ile dava açma konusunu iki ayrı durumu aynı maddede düzenlemek suretiyle (5'inci maddesi ile) hüküm altına almaktadır. Bunlardan ilki; “*aynı kişinin tek dilekçe ile birden çok işleme karşı dava açması*”, diğeri ise “*birden çok kişinin tek dilekçe ile dava açması*”dır. Tek dilekçe ile iptal ve tam yargı davasının birlikte açılmasının ise 12'nci maddede düzenlendiği görülmektedir. Söz konusu düzenlemelerin usul ekonomisine hizmet ettiği kabul edilmekte, hükümlerin tamamlayıcısı nitelikteki düzenlemeler aynı Kanun'un 38'inci vd. maddelerinde “*Bağlantılı Davalar*” olarak yer almakta, “*aynı maddî veya hukukî sebepten doğan ya da biri hakkında verilecek hüküm, diğerini etkileyecek nitelikte olan davalar*” şeklinde tanımlanmaktadır. Belirtilen düzenlemelerin, esasen,

2 Ejder Yılmaz, “Usul Ekonomisi” (2008) 57 (1) Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 243, 244-245; Baki Kuru, İstinaf Sistemine Göre Yazılmış Medeni Usul Hukuku, (1. Baskı, Legal 2016) 303; Cumhuriyet Rüzgaresen, Medeni Muhakeme Hukukunda Usul Ekonomisi İlkesi (1. Baskı Yetkin 2013) 41 vd.

3 Yılmaz, (n 2) 250, 252, 253, 265

“*dava arkadaşlığı*” kavramının uygulama şekilleri olduğu kabul edilmekte⁴ ve fakat kanun koyucunun “*davaların birleştirilmesi*” müessesesine bilinçli bir tercih olarak yer vermediği dikkate alınmalıdır. Bu noktada vergi yargısında bir tartışma kendini göstermekte ve Kanun’da yer almayan “*davaların birleştirilmesi*” müessesesine usul ekonomisi gerekçesiyle başvurulduğu ve fakat verilen kararların istinaf denetimine tâbi olmaması nedeniyle hukuk aleminde yerini aldığı görülmektedir. Kanun’da yer almayan bir müessesenin kamu hukukunda ve hâkim eliyle uygulanma ısrarı ile Kanun’da yer almayan “*seri dava*” gibi başka müesseselerin de uygulanması suretiyle hukuka aykırı sonuçlara ulaşılmaktadır. Söz konusu “*fili*” uygulamaya öncülük eden Danıştay 7’inci Dairesi’nin içtihadından yola çıkılan işbu çalışmada, vergi yargısının kararlarına gerekçe olarak gösterdiği ve fakat İdarî Yargılama Usulü Kanunu’nda yer almayan “*seri dava*” kavramının anlamı, kapsamı, İdarî Yargılama Usulü Kanunu’nda yer alan bağlantılı davalara ilişkin düzenlemelerle karşılaştırılması ve nihayet (sebebi olarak görülen/kabul edilen⁵) vekâlet ücreti uygulamasına etkisi konuları, güncel vergi yargısı uygulaması ışığında ele alınacaktır.

I. DANIŞTAY (7’NCİ DAİRESİ’NİN ÖRNEK) İÇTİHADİ ve HUKUKÎ SORUNUN TESPİTİ

A. DANIŞTAY (7’NCİ DAİRESİ’NİN ÖRNEK) İÇTİHADİ

Serbest dolaşıma giriş beyannameleri muhteviyatı eşyanın kıymetinin, referans kıymete göre ihtirazî kayıtla beyan edilerek ödenen gümrük ve katma değer vergilerinin, eşyaya ait faturada gösterilen kıymete göre hesaplanan tutardan fazlasının yasal faiziyle iade edilmesi istemine ilişkin itirazın zımnen reddine ilişkin işlemin iptali ve fazladan ödenen tutarın yasal faiziyle iadesi talepli davada ilk derece mahkemesi, “*eşyaların kıymet ve kıymeti etkileyen diğer hususlar yönünden idarece tespit yapılmamış olması sebebiyle hukuka uyarlık görülmediği, dava konusunun işlemin iptali ile fazladan ödenen vergilerin iadesi ve birleşen her bir dosya için ayrı vekalet ücretine*” hükmetmiş; Bölge İdare Mahkemesi, ilk derece mahkemesi kararının hukuka ve usule uygun

4 Oğuz Sancakdar, “İdari Yargıda “Tek Dilekçe ile Dava Açma” (Karşılaştırmalı Hukukî Analiz)” (2007) 9 (2) Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 223, 224.

5 Vergi yargısında birleştirmenin gerekçesi olarak, “*sadece vekâlet ücreti almak amacıyla ayrı ayrı davaların açılması*” olduğu, birleştirilen davalarda tek vekâlet ücretine hükmedilmek suretiyle maddî zarara uğradığı iddiasıyla Adalet Bakanlığı’na izafeten Maliye Hazinesine karşı açılan *tazminat davası* “*Gümrük Kanunu’na aykırı ve Türk Medeni Kanunu’nun 2. maddesine göre hakkın kötüye kullanılması niteliğinde olduğu*” gerekçesiyle *Yargıtay 4. HD, 15/17, 08.03.2016 sayılı kararı ile reddedilmiş*, söz konusu karar *Yargıtay HGK tarafından, 4-1640/460, 14.03.2018 sayılı kararı* ile onanmıştır. Karar için Mustafa Balcı, “Vergi Yargısında Birleştirme Kararı ve Yaşanan Hukukî Sorunlar” <<https://vergialgi.net>> Erişim Tarihi 22.01.2021.

olduğu ve davalı tarafça ileri sürülen iddiaların kararın kaldırılmasını sağlayacak nitelikte olmadığı gerekçesi ile istinaf başvurusunun esastan reddine karar vermiştir. Temyiz incelemesinde Danıştay 7'nci Dairesi oybirliği ile aldığı kararında⁶, “2577 sayılı *İdari Yargılama Usulü Kanunu*’nun 5’inci maddesine göre ayrı ayrı dava açılabileceği gibi maddî ve hukukî yönden bağıllık ya da sebep-sonuç ilişkisi bulunan birden fazla işleme karşı bir dilekçe ile de dava açılabileceğini, 6100 sayılı *Hukuk Muhakemeleri Kanunu*’na göre de davaların birleştirilebileceğini” belirtmiştir. Daire kararında ayrıca, “*Avukatlık Asgari Ücret Tarifesinin 21’inci maddesine göre de ihtiyarî dava arkadaşlığının türü olan seri davalarda ise ayrı ayrı tam vekalet ücretine hükmedilmeyeceği*” belirtilmiş, kararda Bölge İdare Mahkemesi’nce verilen vekâlet ücretine ilişkin ayrı vekalet ücretine hükmedilmesinde hukuka uyarlık görülmemiş ve söz konusu hüküm bu yönden bozulmuştur.

B. HUKUKÎ SORUN

Danıştay 7’nci Dairesi’nin kararına bakıldığında hukukî sorunun iki yönünün varlığı kendini göstermektedir; tetkik hâkimi ve üyeler arasındaki nitelendirme farkı ve fakat birleşen davalarda tek vekâlet ücretine hükmedilmesinde ortak sonuçta buluşma iradesi. Tetkik hâkimi tarafından açıkça, “*birleştirilen ancak seri dava niteliğinde olmayan inceleme konusu davada tek vekalet ücretine hükmedilmesi gerektiği*” belirtilerek birleştirmenin hukuka uygunluğu zımnen teyit edilmiş ancak hukukî nitelendirme yapılırken açıkça “*seri dava niteliğinde olmadığı*” belirtilmiş; Daire ise “*Avukatlık Asgari Ücret Tarifesinin 21’inci maddesine göre de ihtiyarî dava arkadaşlığının türü olan seri davalarda*” demek suretiyle “*seri dava niteliğinde olduğu*” görüşünü benimsemiştir. Dolayısıyla hukukî sorunun ilk yönünün hukukî nitelendirme olduğu; ikinci yönün ise, hukukî nitelendirmede (tetkik hâkimi ile) çelişkiye düşen Daire’nin, tetkik hâkimi ile aynı sonuçta birleşerek “*tek vekalet ücretine hükmedilmesi*” sonucunda görüş birliğine varılması olduğu görülmektedir. Başka bir deyişle hukukî nitelendirme farklılığının aynı sonuca ulaştırması mümkün olmadığı gibi (karar tarihinde ve hâlen yürürlükte bulunan) Avukatlık Asgari Ücret Tarifesinde yer alan; “*ihiyarî dava arkadaşlığının bir türü olan seri davalar ister ayrı dava konusu yapılsın ister bir davada birleştirilsin toplamda on dosyaya kadar açılan seri davalarda her bir dosya için ayrı ayrı tam avukatlık ücretine hükmedilir*” şeklindeki açık hüküm dikkate alındığında varılan sonucun da hukuka aykırı olduğu görülmektedir.

6 Danıştay 7. D, 1162/1548, 12.03.2019 (Özel Arşiv).

Yapılan analiz ve açıklamalar ışığında hukukî sorunun alt başlıklarının; “*ihtiyarî dava arkadaşlığı*” ve bir türü olan “*seri dava*” ile “*bağlantılı dava*”nın somut olayda ve mevzuatta karşılığının olup olmadığının karşılaştırmalı tespiti ile varılacak sonuç çerçevesinde Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi’nin 21’inci maddesinin uygulanması olduğu sonucuna varılmaktadır.

II. HUKUKİ İNCELEMELER

A. GENEL AÇIKLAMA

Vergi yargısı, işbu çalışmanın konusunu oluşturan hukukî soruna ilişkin kararlarında usul ekonomisi ilkesine atıf yaparak hâkimin, yargılamanın makul süre içinde ve düzenli bir biçimde yürütülmesini ve gereksiz gider yapılmamasını sağlamakla yükümlü olduğunu ifade etmekte; tek dilekçe ile açılabileceği yerde ayrı ayrı açılan ya da aralarında bağlantı bulunan davaların, İdarî Yargılama Usulü Kanunu’nda düzenleme bulunmamasına rağmen birleştirilmesinde söz konusu ilkeyi gerekçesine esas alarak “*ucuzluk*” unsurunu öne çıkarmaktadır. Söz konusu unsur ile “*gereksiz*” yargılama giderlerinin önüne geçilmesinin amaçlanması⁷ ne kadar doğru ve yerinde ise, tek dilekçe ile açılabileceği yerde ayrı ayrı açılan ya da aralarında bağlantı bulunan davaların birleştirilmesiyle her iş ve dava için ayrı vekalet ücretine hükmedilmesi yerine tek vekalet ücretine hükmedilmesi o kadar çelişkilidir; kendi içinde hukuka aykırılıklar barındırmaktadır. Yasama organı yerine geçerek, bu şekilde, yargı eliyle tarife hükmü getirilmesi suretiyle yerleşik hale getirilmeye çalışılan yargısal uygulamaya ilişkin yargının yetkisizliği Danıştay İçtihadı Birleştirme Kararı’nda açıkça ifade edilmiştir⁸; aşağıda gerekçeleri ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Hukuk Muhakemeleri Kanunu, aynı veya birbirine benzer sebeplerden doğması ya da biri hakkında verilecek hükmün diğerini etkileyecek nitelikte bulunması durumunda aralarında bağlantı olduğu kabul edilen davalarda ihtiyarî dava arkadaşlığı ve davaların birleştirilmesine ilişkin düzenlemelere yer vermekle; birleşen her bir dava için ayrı ayrı karar verilmesi gerektiğini kabul etmektedir⁹. Bu bağlamda vergi yargısının söz konusu kabul ile önce davaları birleştirmesi sonrasında da birleştirilen davaları seri dava olarak nitelemesi ve Avukatlık Asgari Ücret

7 Kuru, (n 2) 304, 503; Soner Yakar, “Bir Usul Ekonomisi Kolaylığı: Vergi Yargısında Tek Dilekçe İle Dava Açma” (2012) 162 Maliye Dergisi, 448, 450; Kamile Türkoğlu Üstün, İdarî Yargılama Usulüne Hâkim Olan İlkeler, (1.Baskı Seçkin 2019) 320.

8 “...avukatlık ücreti konusunda, tarife düzenleme yetkisi, sadece, Baro Yönetim Kurulları ve Türkiye Barolar Birliği Yönetim Kuruluna tanınmıştır. (521 sayılı Yasanın 103. maddesi hükmünü bağımsız bir şekilde ele almak suretiyle), Danıştay’ca bir tarife yapma olanağı, Avukatlık Yasasının 168. maddesi hükmü karşısında mümkün değildir.”, Danıştay İBGK, 13/8, 28.02.1975 (Lexpera)

9 Yargıtay HGK, 4-627/627, 01.12.2004, (Lexpera)

Tarifesi'nde belirtilen “*ihtiyarî dava arkadaşlığı*” müessesesine vurgu yapması(na ilişkin yorumu) birlikte değerlendirildiğinde, ihtiyarî dava arkadaşlığının ancak birden fazla kişinin davaları arasında bağlantı halinde mümkün olan ve birleşen davaların birbirinden bağımsız nitelikte olduğundan bahisle Tarife'de (8'inci maddede) her bir birleşen dava için ayrı vekâlet ücretine hükmedilmesi sonucuna varılmakla, İdarî Yargılama Usulü Kanunu'nda düzenleme bulunmayan bir konuda aynı gerekçeye dayanan aksi yöndeki içtihatların hukuka aykırı olduğu düşünülmektedir¹⁰. Zira, ihtiyarî dava arkadaşlığının mümkün olduğu haller kanunda sınırlı olarak sayılmıştır; dava konusu olan hak veya borcun ortak olması, ortak işlemin mevcut olması, davaların temelini oluşturan vakıaların ve hukukî sebeplerin aynı veya benzer olması halinde ihtiyarî dava arkadaşlığından söz edilebilir¹¹. Mecburî dava arkadaşlığında varolandan farklı olarak tek bir davanın varlığından söz edilemediğinden birden fazla davacının söz konusu olduğu ihtiyarî dava arkadaşlığında ihtiyarî dava arkadaşı sayısı kadar dava olduğu kabul edilir¹².

Yapılan (genel) açıklamalar, seri davalar ve bağlantı davalar konularındaki gerekçeler olmaksızın ara sonuca varılmasını mümkün kılmaktadır. Buna göre, ihtiyarî dava arkadaşlığında ve davaların birleştirilmesinde birden fazla davacıdan söz etmek mümkün değildir. Vergi yargısının ihtiyarî dava arkadaşlığına atfen gerekçe oluşturma çabası ile yapılan (kısa) açıklamalar usul hukuku düzeninde kabul görecektir nitelik taşımamaktadır. Zira, birden fazla davacı tarafın olmadığı bir yargılamada ihtiyarî dava arkadaşlığından söz etmek mümkün değildir. Kaldı ki, yukarıda belirtildiği üzere, ihtiyarî dava arkadaşlığının varlığında, bağımsızlık niteliği gereği, kendini vekille temsil ettiren her dava arkadaşı lehine ayrı vekalet ücreti hükmedilmesi gerekmektedir¹³. Bu çerçevede varılan ön tespit/ara sonucun nihaî hale gelmesi için kavramsal ve kurumsal analizlerin yapılması ile hukuk ve vergi yargısının karşılaştırılması gerekmekte, bu yöndeki açıklamalara aşağıda yer verilmektedir.

B. *Yargılama Hukuku'nda Seri Dava (Kavramı)*

Seri dava, Türkiye Barolar Birliği Avukatlık Asgarî Ücret Tarifesi'nde yerini ve ifadesini bulan ancak kanunî dayanağı bulunmayan ve fakat uygulamanın medenî yargılama hukukuna

10 Kanun'da düzenleme olmayan bir konuda yargıda yapılan anketin varlığı ve ankete verilen cevaplardaki farklılıklar ve çeşitlilik hukuka aykırılığı ortaya koyan en önemli gösterge olarak düşünülmektedir. Bkz. Balcı (n 5) <<https://vergiyalgi.net>> Erişim Tarihi 22.01.2021.

11 Kuru (n 2) 491.

12 İbid 491, 494. Danıştay 14 D, 2213/58, 7.2.2017, (Lexpera).

13 İbid 497.

kazandırdığı bir dava türüdür; Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nda böyle bir dava türü bulunmamaktadır. Bu nedenle seri dava kavramının tanımlanmasında uygulamada yer alan;

“aynı veya benzer sebeplerden doğan ve aynı zamanda konuları da birbirine oldukça benzer olan, aynı davalı kişi ya da kişilere karşı açılmış bulunan davalar” tanımı, seri dava tanımı olarak kabul edilmektedir¹⁴. Söz konusu tanımda sebep, konu ve taraflar bağlamında üç unsurun varlığına işaret edilmekte ancak tanımın *“benzer”* ifadeleri sebebiyle belirsizlik içerdiği (en azından kamu hukuku açısından) görülmektedir.

Doktrinde seri dava, Türkiye Barolar Birliği Avukatlık Asgarî Ücret Tarifesi'nin 21'inci maddesinde ifade edildiği gibi ihtiyarî dava arkadaşlığının bir türü olarak tanımlanmaya ve hukukî niteliği de belirlenmeye çalışılmaktadır¹⁵. Buna göre, ihtiyarî dava arkadaşlarının davacı tarafta yer alması ve davanın lehe sonuçlanması halinde dava arkadaşları aynı vekil ile temsil edilmişlerse davaların seri dava olup olmadığı önem arz edecek ve

“davaya konu edilen bir hak veya borcun (elbirliği ile mülkiyet dışındaki bir sebeple) ortak olması, ortak bir işlemle hepsinin yararına bir hak doğmuş olması veya kendilerinin bu şekilde yükümlülük altına girmeleri veya davaların temelini oluşturan vakıaların ve hukukî sebeplerin aynı veya birbirine benzer olması hallerinde, birden fazla kişi isterlerse davacı sıfatıyla, ihtiyarî dava arkadaşı olarak tek bir dava dilekçesiyle dava açabilirler” demek suretiyle seri dava kavramının kapsamı belirlenmeye çalışılmaktadır¹⁶.

Bölge Adliye Mahkemesi Adli Yargı Adalet Komisyonlarınca Bilirkişi Listelerinin Düzenlenmesi Hakkında Yönetmelik'in¹⁷ 13'üncü maddesinde ise mevzuat düzeyindeki tek tanım yer almakta;

14 Ayrıntılı bilgi için bkz. Babacan, (n 1) “Seri Davalar” 73 vd.

15 Babacan (n 1) Seri Davalar 6. Ayrıca bkz. Talip Babacan, “Seri Nitelikte Açılan Davalar Sonucunda Verilen Hükümlerin Birbirine Etkisi” (2018) 13 (141) Terazi Hukuk Dergisi, 14, 1,2.

16 Ramazan Arslan, Ejder Yılmaz, Sema Taşpınar Ayvaz ve Emel Hanağası, Medenî Usul Hukuku, (4. Baskı, Yetkin 2018) 311 vd. Ayrıca bkz. Hakan Pekcanitez, Muhammet Özokes, Mine Akkan ve Hülya Taş Korkmaz, Pekcanitez Usûl Medenî Usûl Hukuku C. III (15. Bası, On İki Levha 2017) 700. Aynı yönde Yasemin Bağlı Tahiroğlu, Hukuk Yargılamasında Vekâlet Ücreti, (İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi 2019) 62.

17 RG. 08.04.2012/28258.

“birden fazla davacı tarafından aynı davalıya karşı veya aynı davacı tarafından birden fazla davalıya karşı açılan konusu aynı olan davalar seri dava sayılır” demek suretiyle seri davanın; konu aynılığı ile davacı çoklu-davalı tekliği ya da davacı tekliği-davalı çokluğu esaslarına göre belirlenmesi gerektiği ifade edilmektedir.

Yargıtay, “aynı davalıya karşı açılan, aynı istemi içeren ve toplu şekilde açılan davalar¹⁸” Danıştay ise “ tarafları ve konusu aynı olan benzer davalar¹⁹” şeklinde tanımlamakla, her iki tanımın birbirinden farklı olduğu görülmektedir.

Yargıtay, medenî yargılama hukukundaki seri davalara ilişkin ön şart olarak; “davanın taraflarından birinin sürekli şekilde farklı olması”nı; ek şartlar olarak “dava sebeplerinin (yani maddî vakıaların) aynı ya da benzer olması” ile “dava konuların benzerliği”ni aramaktadır²⁰. Yargıtay’ın ölçütlerine ek olarak, Bölge Adliye Mahkemesi Adli Yargı Adalet Komisyonlarınca Bilirkişi Listelerinin Düzenlenmesi Hakkında Yönetmelik’in 13’üncü maddesindeki hükmü de son şart olarak eklendiğinde; “birden fazla davacı tarafından aynı davalıya karşı veya aynı davacı tarafından birden fazla davalıya karşı açılma” şartı da eklendiğinde, seri davaların tanımını oluşturan unsurlar tamam olmaktadır.

Danıştay ise seri dava konusunda;

“Konusu ve sebebi aynı olup vekil marifetiyle takip edilmekte olan seri halinde ki dava dosyalarının aynı gün duruşmaya konulmuş olması nedeniyle bu dava dosyalarından birinin duruşması sırasında, avukat tarafından yapılan açıklamanın, diğer dosyalara da teşmil edilmesi suretiyle duruşmanın sözü geçen bütün dosyaları kapsayacak şekilde yapılmış

18 “aynı işyerinde gerçekleşen çalışmalar için çok sayıda sigortalı yönünden, aynı istemi içeren, aynı davalı işveren ve Kuruma karşı bir anlamda toplu (seri) dava açılmış olması.”, Yargıtay 10. HD, 14737/16797, 01.10.2012, (Lexpera).

19 Danıştay, İçtihadı Birleştirme Kararı verildiği dönemdeki Tarife’de herhangi bir hüküm boşluğunu; “Asgari ücret tarifesinin baş tarafında sevk edilen Genel Hükümler arasında da, yukarıda bahsedilen benzer veya aynı tip davalardan söz edilmemiş, bu davaların seri halinde aynı avukat tarafından açılması durumunda, avukata ödenecek ve davalardaki hukukî yardımının karşılığını teşkil edecek ücretin, hangi miktar üzerinden hükmedileceği asgari ücret tarifesinde de, belirtilmemiştir. Ancak, bugün için tarifede yer verilmemiş olmakla beraber, ileride yeni tarife düzenlenirken, bu tip davalar nazarı dikkate alınmak suretiyle, avukata ödenecek vekalet ücreti hakkında, tarife yapıcısı tarafından makul asgari ücret hükümleri getirilmesi olanağının mevcudiyetine işaret etmek ve bu konuda temennide bulunmak yerinde bir davranış olacaktır.”

şeklinde ifade etmiştir.”, Dş. İBK.. 28.02.1975., E.1971/13, K.1975/8, (Lexpera).

20 Babacan, (n 15) “Seri Nitelikte Açılan Davalar” 3.

olması” şeklinde bir içerik belirlemesi yapmakta, “avukat tarafından takip edilen davaların, konusu, sebebi ve hukukî dayanakları bakımından her dosyanın ayrı bir iş kabul edilme/mesi” inceleme konusu kararda tartışmaktadır.

Karar incelendiğinde, medenî yargılama hukukundan farklı esasları içerdiği görülmekte; medenî yargılama hukuku ile idarî/vergi yargı arasındaki tek benzerliğin seri davayı benzeri kavramlar üzerinden tanımlama olduğu anlaşılmaktadır. Bu nedenle her iki yargı kolu bakımından, unsurları yönünden sınırları çizilmiş bir tanım yapılmadığı sonucuna varılmaktadır. Pozitif hukuka ilişkin yegâne hukukî düzenleme olan Yönetmelik hükmü dışında seri davaya ilişkin bir tanım olmadığı kabul edilmelidir. Bu nedenle seri dava nitelendirmesi yapılırken pozitif hukuka uygunluğun sağlanması açısından Yönetmelik hükmü esas alınmalı, *“birden fazla davacı tarafından aynı davalıya karşı veya aynı davacı tarafından birden fazla davalıya karşı açılan konusu aynı olan davalar”* seri dava olarak nitelendirilmelidir.

C. VERGİ YARGILAMASI HUKUKU’NDA SERİ DAVA

1. Genel Olarak

Vergi yargılaması hukuku, dava sınıflandırması ve dava açılmasında İdari Yargılama Usulü Kanunu’nu esas almakta, Kanun’un 5’inci maddesindeki; *“Her idari işlem aleyhine ayrı ayrı dava açılır. Ancak, aralarında maddî veya hukukî yönden bağıllık ya da sebep-sonuç ilişkisi bulunan birden fazla işleme karşı bir dilekçe ile de dava açılabilir.”* şeklindeki düzenleme ile dava açılmasında uygulanması gereken kuralı/usulü hükme bağlamaktadır. Buna göre kural, her idari işlem aleyhine ayrı dava açılmasıdır; hükümdeki ilk cümlede açıkça ifade edilmektedir. İstisna ise davaların tek dilekçe ile açılmasıdır ve bu hak davacı tarafa seçimlik olarak tanınmıştır²¹. Buna karşılık davalı tarafa ya da yargılama makamına böyle bir tasarruf imkânı, hakkı ya da yetkisi tanınmamış olup aralarında maddî veya hukukî yönden bağıllık ya da sebep-sonuç ilişkisi bulunan birden fazla işlemin her birine karşı açılan dava söz konusu olduğunda yargılama makamının yapabileceği tek hukukî seçenek/imkân davalar arasında bağlantının varlığına ilişkin tespitinin hükme bağlanmasını sağlamaktır. Yoksa usul ekonomisinin gerekçe gösterilerek re’sen birleştirme

21 Garip Ayaz, “Vergi Yargılama Hukukunda Bağlantılı Davaların Birleştirilmesi” (1998) 12 (72) (Lebib Yalkın Mevzuat Dergisi) <www.lebibyalkin.com.tr> Erişim Tarihi 10.12.2021; Yakar, (n 7) 448, 449; Memduh Aslan, “İdari Yargıda Usul Ekonomisi, Bağlantı, Doğal Hâkim İlkesi Çekişmesi”, (2011) 362 (10) Vergi Dünyası, 116, 117.

yetkisi kanun koyucu tarafından (hâkime) tanınmamıştır²². Yine kanun koyucu bağlantın varlığının tespitine ilişkin usullere yer verirken bunun birleştirme ile aynı anlama gelmeyecek²³ ya da sebep-sonuç ilişkisi doğurmayacak açıklıkta düzenleme getirmiş ve açıkça birleştirmeye ilişkin düzenleme ihdas etmekten imtina etmiştir; düzenleme ihdas etmemiştir. Bu nedenle öncelikle İdari Yargılama Usulü Kanunu düzenleme ve uygulamasında bağlantılı dava/ların analizi yapıldıktan sonra seri dava ile ilişkisi/ayrımı ortaya konulmak suretiyle Danıştay 7’nci Dairesi’nin yerleşik hale gelmeye başlayan içtihadının hukuka uygunluğu incelenmeye çalışılacaktır.

2. Bağlantılı Dava

İdari Yargılama Usulü Kanunu’nun 38 ilâ 42’nci maddeleri “*bağlantılı davalar*”a ilişkin düzenlemeler vermektedir²⁴. Bağlantılı davanın tanımının yapıldığı İdari Yargılama Usulü Kanunu’nun 38’inci maddesi göre; “*Aynı maddî veya hukukî sebepten doğan ya da biri hakkında verilecek hüküm, diğerini etkileyecek nitelikte olan davalar bağlantılı davalardır.*”

Kanun hükmünde açıkça düzenlendiği üzere birden çok idari davanın bağlantılı dava sayılabilmesi için belirli şartların bir arada bulunması gerekmektedir²⁵;

-
- 22 Ankara BİM 1.VDD, 1832/555, 11.04.2018; Ankara BİM. 4.İDD, 558/1142, 03.05.2017; Ankara BİM 2.Kurul, 4395/7596, 24.12.2015; İzmir BİM 1.Kurul, 1354/1363, 17.05.2016. Kararlar için bkz. Balcı (n 5) <<https://vergialgi.net>> Erişim Tarihi 22.01.2021.
- 23 Ayrıntılı bilgi için bkz. Bahtiyar Akyılmaz, Murat Sezginer ve Cemil Kaya, Açıklamalı-İçtihatlı Türk İdari Yargılama Hukuku (1.Baskı, Savaş 2019) 494. Buna karşılık bağlantılı davalar “*Davaların Birleştirilmesi*” ile aynı anlamda kullanılmakta, “*Davaların Birleştirilmesi*” başlığı altında incelenmektedir. Bkz. A. Şeref Gözübüyük ve Turgut Tan, İdare Hukuku Cilt II (9. Bası, Turhan 2017), 956; Turgut Tan, İdare Hukuku, (5. Bası, Turhan 2016) 1071; Yusuf Karakoç, Genel Vergi Hukuku (7. Baskı, Yetkin, 2014) (**Genel Vergi**) 854; Yusuf Karakoç, Vergi Yargılaması Hukuku (4. Baskı, Yetkin, 2017), (**Vergi Yargılaması**) 205; Halil Kalabalık, İdari Yargılama Usulü Hukuku (14. Baskı, Seçkin 2020) 345; Ali D. Ulusoy, İdari Yargılama Hukuku (2. Baskı, Yetkin 2020) 190.
- 24 Doktrinde bağlantılı davalara ilişkin bkz. Celal Erkut, “İ.Y.U.K. Çerçevesinde İdari Dava Türleri ve Bazı Usuli Değişiklikler” (1985) 51 (1-4) İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası, 221, 231; Gül Üstün, 2577 Sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununda Bağlantılı Davalar ve Aynı Dilekçeyle Dava Açılabilir Haller, (1. Baskı, On İki Levha 2018) 3; Gözübüyük ve Tan, (n 23), 956.
- 25 Cem Tekin, “Vergi Yargısında Bağlantılı Davalar ve Birleştirilmesi” (2003) 180 Vergi Sorunları, 41, 43. Ayrıca bkz. Hasan Oral, “Vergi Mahkemelerinde “Vekalet Ücreti” Özelinde Yaşanan Bazı Tartışmalı Uygulamalar” (2011) 3 Ankara Barosu Dergisi, 160, 168; Ayaz (n 21) <www.lebilyalkin.com.tr> Erişim Tarihi 10.12.2021; Yusuf Ziya Taşkan, “Vergi Yargısında Bağlantılı Davalar ve Davaların Birleştirilmesi” (1998) 68 <www.yaklasim.com> Erişim Tarihi 1.10.2021; Melikşah Yasin, “İdari Yargıda Bağlantılı Davalar” <e-akademi.org> (2007) 60 (2), Erişim Tarihi: 12.11.2021; Memduh Aslan, 116, 120; İbrahim Ermenek, “Hakem Yargılamasında Bağlantılı Davalar” (2014) 16 Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi Prof. Dr. Hakan Pekcanitez’e Armağan, 1215, 1217; Üstün (n 24) 8; Celal Karavelioğlu, Açıklamalı, İçtihatlı ve İstinaf Kurumuyla İdari Yargılama Usulü Kanunu, (9. Basım, Adalet 2018) 1408; Zehreddin Aslan, Açıklamalı ve İçtihatlı İdari Yargılama Usulü Kanunu (1.Baskı, Seçkin 2019) 363.

- görülmekte olan birden fazla dava olması,
- söz konusu davaların aynı maddî veya hukukî sebepten doğmuş olması ya da davalardan biri hakkında verilecek kararın diğerini etkileyecek nitelikte olması, davaların aynı yargılama aşamasında bulunması,
- davaların idari yargı organlar nezdinde açılmış olması ve
- davaların bir veya daha fazlasının karara bağlanmamış olması.

Yukarıda belirtilen şartların bir arada bulunması halinde, bağlantının varlığının tespitine ilişkin süreç işletilecek ve uyumsuzluğun niteliğine göre 38 vd. maddeleri uygulama alanı bulacaktır.

Bağlantılı davalar ve davalarda bağlantının belirlenmesine ilişkin esaslar, çalışmanın konusunu doğrudan oluşturmadığından işbu çalışmayı ilgilendirdiği ölçüde ve ölçekte, tanımda belirtilen “*aynı maddî veya hukukî sebepten doğma ya da biri hakkında verilecek hükmün diğerini etkileyecek nitelikte olma*” koşulların ilişkin genel bilgiler verilecek, çalışmanın esasını oluşturan seri dava ile ilişkisi/ayrımı sonraki başlıkta ele alınacaktır

Bağlantılı davaların koşullarına geçilmeden önce, İdari Yargılama Usulü Kanunu’nun 38’inci maddesinde belirtilen “*Aynı maddî veya hukukî sebepten doğan*” ifadesinin aynı Kanun’un 5’inci maddesinde geçen “*aralarında maddi veya hukuki yönden bağlılık ... bulunan*” ifadesi ile aynı anlamda ve içerikte yorumlandığı, yapılacak değerlendirmelerde 5’inci madde içerikli içtihat ve yorumlardan da yararlanılacağı belirtilmelidir²⁶.

26 Söz konusu aynılık için tek bir farklılık olduğu ileri sürülmektedir. İdari Yargılama Usulü Kanunu’nun 5’inci maddesi salt idarî işlemleri konu alırken 38’inci madde bakımından böyle bir sınırlamanın bulunmadığı, her türlü idarî uyumsuzluğu konu edinen davaları kapsadığı belirtilmektedir. Bkz. Turgut Candan, Açıklamalı İdari Yargılama Usulü Kanunu, (8. Baskı, Yetkin 2020), (İdari Yargılama Usulü) 304, 1067, 1068. Bunun dışında, tek dilekçe ile dava açma hakkı/imbânı varken açılmamasında amacın davaların aynı mahkemelerde görülmesi sağlamamak olduğu da düşünülmelidir. Bununla birlikte, tek dilekçe ile dava açılması için hak ve menfaatte iştirak koşulu bağlantılı davalar için aranmadığından, bağlantılı davaların daha geniş bir alanı kapsadığı kabul edilmelidir. Çünkü davalar birleşmemekte, aynı yargı merciince çözümlenmektedir. Bkz. Zehreddin Aslan, (n 25) 363. Kapsam yönüyle aynı yönde görüşe ek olarak; birden fazla işleme karşı tek dilekçe ile dava açılmasının, henüz dava açılması aşamasında mümkün olan bir kanunen düzenlemiş bir davaların birleştirilmesi yöntemi olduğu; oysa, bağlantılı dava yöntemiyle davaların birleştirilmesi için açılmış birden fazla dava bulunması gerekeceği; bağlantılı davalarda, davalı idarenin aynı olması zorunluluğu da bulunmadığı ileri sürülmektedir. Bkz. Yasin (n 25) <e-akademi.org> Erişim Tarihi: 12.11.2021. Ayrıca bkz. Kazım Yenice ve Yüksel Esin, Açıklamalı İçtihatlı Notlu İdari Yargılama Usulü, (1.Baskı 1983) 685; A. Şeref Gözübüyük ve Güven Dinçer, İdari Yargılama Usulü (2. Baskı, Turhan 2001) 843. Krş. Karavelioğlu, (n 25) 1404; Akyılmaz, Sezginer ve Kaya (n 23) 494.

Davaların aynı maddî veya hukukî sebepten doğmuş olması için davaya konu işlemlerin; ya (işlemlere gerekçesi oluşturacak olan) aynı maddî/vergiyi doğuran olayın²⁷ birden çok işlem tesisine neden (ve birbiriyle ilgisinin²⁸) olması ya da (aynı kanunun aynı hükmüne dayalı olarak) aynı hukukî dayanağı olacak²⁹ veya idarî işlemlerden biri ile ilgili hukukî sorunun çözümünün diğerleri ile ilgili hukukî sorunun çözümünü etkileyecek şekilde³⁰ hukukî sebebi aynı olması gerekmektedir³¹; davaların aynı davacılara ait olması ya da konularının aynı olması da şart değildir³².

Maddî sebebin aynılığı için;

- aynı ticarî ilişkinin birden fazla vergiyi doğuran olay doğurması³³,
- vergi incelemesi sonucunda kayıt dışı hasılat bulunduğunun tespit edilmesi halinde, kayıt dışı bırakılan kazanç yönünden gelir/kurumlar vergisi tarhiyatı, kayıt dışı hasılatla ilişkin teslimden kaynaklanan katma değer vergisi tarhiyatı ile kayıt dışı hasılatla ilişkin fatura düzenlenmemiş olması nedeniyle özel usulsüzlük cezası kesilmesi işlemleri³⁴,
- Gümrük Kanunu'ndan doğan, ayrı beyanname ile yapılan ithalatlara ilişkin gümrük vergileri ile para cezaları için düzenlenen tahakkuka konu vergi ve cezalar³⁵,
- Vergi Usul Kanunu'ndan doğan, farklı dönemlere ilişkin aynı vergi tekniği ve/ya inceleme raporuna dayalı tarhiyatlar³⁶,

27 Bkz. Taşkan (n 25) <www.yaklasim.com> Erişim Tarihi 1.10.2021. Krş. Karakoç, (n 23) Genel Vergi 854-855; Karakoç (n 23) 205. Aynı yönde Tekin (n 25) 41, 44; Karavelioğlu (n 25) 383; Sancakdar (n 4) 228-229; Ermenek, (n 25) 1215, 1222.

28 Üstün, (n 24) 26.

29 Bu durumun delillerin toplanması, ayıklanması ve değerlendirilmesi bakımlarından hızlı ve basit yargılama ilkesine uygun düşmeyen karışıklıklar yaratabileceği; davaya konu edilecek işlemlerin maddî sebeplerinde benzerlik bulunması hali dışında 5'inci maddenin uygulanmasına esas alınmasının, maddeden beklenen amaca uygun düşmeyeceği görüşü hk. Candan (n 26) İdari Yargılama Usulü 304, 306. Krş. Bkz. Taşkan (n 25) <www.yaklasim.com> Erişim Tarihi 1.10.2021; Karakoç (n 23) Genel Vergi 854-855; Karakoç (n 23) 205. Aynı yönde Tekin (n 25) 41, 44; Karavelioğlu (n 25) 383; Sancakdar (n 4) 229-231; Ermenek (n 25), 1215, 1222.

30 “Hukukî yönden bağlılık” koşulunun, buradaki anlamıyla, yani maddî sebeplerle ve bu işlemlere karşı davada ileri sürülen hukuka aykırılık iddialarıyla bağlı olarak uygulanmasının 5'inci maddeyle güdülen amaca uygun olduğu hk. bkz. Candan (n 26) İdari Yargılama Usulü 307-308.

31 Danıştay VGGK, 604/215, 15.05.2009, (Lexpere).

32 Yenice ve Esin, (n 26) 685. Aynı yönde Akyılmaz, Sezginer ve Kaya, (n 23) 493. Ayrıca bkz. Candan (n 26) İdari Yargılama Usulü 1068. Krş. Tekin (n 25) 41, 44.

33 Candan (n 26) İdari Yargılama Usulü 304.

34 İbid 304, 1067. Aynı yönde Tekin, (n 25) 41, 44; Balcı (n 5) <<https://vergialgi.net>> Erişim Tarihi 22.01.2021.

35 İbid 304.

36 İbid 304.

- 3568 sayılı Kanun'un 12'nci maddesi uyarınca müştereken ve müteselsilen sorumlu olan mükellef ve yeminli mali müşaviri adına salınan vergiler ve cezaları³⁷ örnek olarak verilebilirken,

hukukî sebebin aynılığı için;

- Vergi Usul Kanunu'nun aynı maddesinin aynı hükmüne göre fakat ayrı fiiller için kesilen vergi cezaları³⁸,

- aynı vergi kanununun aynı hükmü uyarınca farklı dönemler için salınan vergilere ait tarh işlemleri³⁹,

- kanunî temsilci adına, Vergi Usul Kanunu'nun 10'uncu maddesi uyarınca ayrı ayrı tesis edilen vergi aslı içerikli/talepli ödeme emri ile bu vergi aslı sebebiyle hesaplanan gecikme faizinin tahsili içerikli/talepli ödeme emri⁴⁰,

- Gelir Vergisi Kanunu'nun 119'uncu maddesine göre yapılacak bildirim yasal süre geçtikten sonra, beyana çağrı mektubu üzerine pişmanlıkla beyan edilmesi üzerine, farklı vergilendirme dönemlerine ait cezalardan birine karşı açılacak dava/lar ile (beyana çağrı mektubunun tebliğinden sonra) pişmanlık hükümlerinden yararlanma(nın mümkün olabilirdiğine ilişkin) talepli dava⁴¹,

- limited şirketin vergi borcunu ödeyememesi nedeniyle birden fazla ortaktan verginin tahsili içerikli/talepli ödeme emri⁴² örnek olarak verilebilir.

Kanun hükmünde “*aynı maddî sebebe dayanma*” ile “*aynı hukukî sebebe dayanma*” şeklinde iki ayrı durum bulunduğu/tercih edildiği “*veya*” bağlacı kullanılarak ifade edilmekte, kanun koyucunun bu açık tercihi/iradesi karşısında “*ve*” bağlacı anlamında kullanıldığı ve yorumlandığı, Danıştay'ın da bu yönde kararları olduğu ileri sürülmektedir. Her iki durumun/koşulun birlikte olduğunun kabulünün zorunluluk olduğu, aksi yönde yorumun ise, “*aynı (kanun) hükmünün uygulanması sonucu görülen ya da aynı vergi doğurucu olaya dayanan tüm davalar arasında bağlantının varlığından söz etmek gibi anlamsız bir sonuç ortaya çıkacağı*” iddia edilerek⁴³; “*iki veya daha çok dava arasında bağlantının varlığından söz edebilmek için bunların*

37 İbid 304. 1067, dn.1745.

38 İbid 305.

39 Dş. 7.D., 30.09.2010, E.2010/5548, K.2010/4415, (Dş. Der. Yıl: 40, S.125, 2010, s.264).

40 İbid 304..

41 İbid 307.

42 Karakoç, (n 23) “Genel Vergi” 855; Karakoç, (n 23) 205.

43 Gözübüyük ve Dinçer (n 26) 843. Aynı yönde bkz. Tekin (n 25) 41, 44; Oral, (n 25) 160, 169. Her iki bağlacın kullanılmasının aynı sonuçlar doğuracağı yönünde görüş için bkz. Akyılmaz, Sezginer ve Kaya, (n 23) 494-

aynı maddi ve hukuki sebeplerden kaynaklanmış olması yanında bu davaların biri hakkında verilecek kararın, diğerinin veya diğerlerinin sonucunu etkileyecek nitelikte bulunması gerekmektedir. Yoksa davanın taraflarının ve konusunun aynı olmasının önemi bulunmamaktadır. Davaların aynı hukuksal nedenlerden doğması hususu, bağlantılı davaların temelini teşkil etmektedir”. şeklindeki yargısal yorum, görüşe dayanak olarak gösterilmektedir⁴⁴.

Kanun hükmünde “*aynı maddî sebebe dayanma*” ile “*aynı hukukî sebebe dayanma*” şeklinde iki ayrı durumun birlikte arandığı ve kanun koyucunun “*veya*” bağlacı ile açıkça ortaya koyduğu iradesini “*ve*” bağlacını “*ifade etmek istediği*” şeklinde yorumun, İdarî Yargılama Usulü Kanunu’nun açık metni ile vergi yargılamasına hâkim olan ilke ve esaslara uygun olmadığı gibi dayanak olarak gösterilen yargı kararına da uygun olmadığı düşünülmektedir. Şöyle ki;

İlk olarak yargı kararında, salt “*ve*” bağlacını kullanılmakla Danıştay’ın görüşü olduğu yönünde bir algı kabul edilemeyeceği gibi 7. Daire ile diğer dairelerin bağlantılı davalara ilişkin içtihatlarında mutlak bir birlik (teklik) de söz konusu değildir. Şöyle ki, Danıştay İçtihadı Birleştirme Kurulu’nun 28.02.1975 gün ve E.1971/13, K.1975/8 sayılı kararının alınması sürecinden günümüze Danıştay 7’nci Dairesi’nin bu konudaki içtihatlarının aynı/benzer yönde bir çizgi gösterdiği yönünde bir algı kabul edilebilirse de diğer Daireler’in (açıkça) ne aynı yönde ne de farklı yönde bir içtihat gelişimi gösterdiği anlaşılamamaktadır. Danıştay 7’nci Dairesi dışındaki Daireler’in temyiz başvurularının bu yönünü ihmal etmek suretiyle temyiz/hukuka uygunluk incelemesi yapması zımnî kabul olarak yorumlanabilirse de aksini ortaya koyacak açıklıkta bir içtihat ortaya konulmaması da yerleşik bir Danıştay görüşünden bahsedilmesini olanaksız kılmaktadır.

İkinci olarak, kanun koyucunun hükmü ihdas ve tanzim ederken lafza ilişkin tereddüt bırakmadığı dikkate alınarak, yorumda önceliğin lafza ağırlık verilmesi suretiyle değerlendirme yapılmalıdır. Zira söz konusu lafzî (deyimsel) yorum yönteminde, öncelikle kanun hükmünde yer alan kelimelerin, deyimlerin, ifadelerin dilbilgisi kuralları yönünden cümle yapısı içindeki anlamları araştırılmakta; sonrasında ise vergi kanunlarında yer alan ve diğer hukuk dallarıyla iktisat, muhasebe, işletme gibi alanlara ilişkin deyimlerin ne ifade ettiğinin, söz konusu deyimlerin

495. Aksi yönde Karakoç, (n 23) “Genel Vergi” 855; Karakoç, (n 23) 206; Yasin, (n 25) <e-akademi.org> Erişim Tarihi: 12.11.2021.

44 Danıştay 7.D, 1152/1391, 09.07.1984, (Lexpera).

bu alanlardaki yerleşmiş anlamlarına bakılarak araştırılması gerekmektedir⁴⁵. Buna göre yorum yapılırken, kural olarak, “lafzın açık olmadığı hallerde” diğer yorum yöntemlerine başvurulması gerektiğinden, lafzın açıkça “veya” bağlacının tercih edildiğini gösterdiği bir durumda diğer yorum yöntemlerine başvurulmasının mümkün olmadığı düşünülmektedir. Kaldı ki, diğer yorum yöntemlerine başvurulsa dahi, “veya” bağlacının “ve” olarak yorumlanması gerektiğini ileri süren görüş, tarihî yorum yoluyla sonuca varmaya çalışmakta ve fakat söz konusu yorum yöntemine aykırı bir şekilde, hükmün “konuluşundaki maksat” araştırılmaksızın kanun koyucunun iradesini yorumlamaya çalışmaktadır. Bu çerçevede yapılacak tarihî yorumda, bir kanun hükmü uygulanırken, kanun koyucunun kanunun yapıldığı andaki iradesi ve amacı araştırılmalı; kanun gerekçelerine ve meclis tutanaklarına bakılması gerekmektedir⁴⁶. Buna göre bağlantılı davaların ihdasını sağlayan 4001 sayılı Kanun’un⁴⁷ madde gerekçelerine bakıldığında “*eklenen fıkra da "bağlantılı dava"nın tanımı yapılmak suretiyle bağlantılı davalara uygulamada açıklık getirilmek istenmektedir*” demek suretiyle tanım yapmak suretiyle iradesini açıkça ortaya koyduğu görülmekte;⁴⁸ kanun koyucunun iradesinin “ve” bağlacı yönünde olduğunu tarihî yorum yaparak kabul eden görüşün dayanağını yitirdiği düşünülmektedir⁴⁹.

Yapılan açıklamalardan anlaşılacağı üzere, dayanak alınan içtihadın gerek yerleşik olmaması gerek(se) içeriğinde kanun koyucunun “veya” bağlacını kullanırken (aslında) yerine “ve” bağlacını tercih etmemesi, aksine, hükümde yapılan değişikliklerle, “*aynı şahsı ilgilendiren birden fazla işleme karşı aynı dilekçe ile dava açılabilmesi için, bu işlemler arasında yalnızca maddî yönden bağlılık veya yalnızca hukukî yönden bağlılık (ya da sebep-sonuç ilişkisinin bulunması yeterlidir*” şeklinde anlaşılması gerekmektedir⁵⁰. Kaldı ki, koşulların tamamının varlığını arama yönünde yapılacak yorum kendi içinde çelişkiyi de barındırmış olacak ve davalardan biri hakkında verilecek hükmün diğerini etkileyecek nitelikte olması durumunda bağlantı varlığı halinde, kurumlar vergisi tarhiyatının gelir vergisi stopajı açısından matrah farkı

45 Karakoç, (n 23) “Genel Vergi” 171.

46 İbid 172.

47 “İdarî Yargılama Usulü Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi Hakkında Kanun”, (RG. 18.06.1994-21964).

48 Bkz “İdarî Yargılama Usulü Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi Hakkında Kanun Tasarısı ve Çorum Milletvekili Cemal Şahin'in İdarî Yargılama Usulü Kanununun 2 nci Maddesinde Değişiklik Yapılmasına ve Bu Kanuna Bir Ek Geçici Madde Eklenmesine Dair Kanun Teklifi ve Adalet Komisyonu Raporu”, (<https://www.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d19/c062/tbmm19062115ss0409.pdf>) Erişim Tarihi 22.01.2021.

49 Bkz. Taşkan, (n 25) <www.yaklasim.com> Erişim Tarihi 1.10.2021. Krş. Karavelioğlu (n 25) 383.

50 Candan (n 26) “İdarî Yargılama Usulü” 304.

oluşturacağı davalar örneğinde olduğu gibi⁵¹ aynı maddî veya hukukî sebebe dayanmayan davalar söz konusu olacaktır. Öte yandan, davalar yalnız aynı yargılama aşamasında ise bağlantılı dava olarak kabul edilebilir niteliktedir. Bu şartın gerçekleşmesi için bağlantılı olduğu iddia edilen davaların her birinin ya ilk derece mahkemesinde ya da temyiz veya istinaf aşamasında bulunması gerekmektedir⁵²; biri istinaf diğeri ilk derece mahkemesinde görülen davaların bağlantılı dava olarak kabul edilmesi mümkün değildir.

Yukarıda sayılan şartların bağlantının tespitine esas alınabilmesi için (bağlantılı) davaların idarî yargı organlarında açılmış ve herhangi biri veya hepsinin henüz karara bağlanmamış olması gerekmektedir. Aynı idarî yargı organının nezdinde açılmış davaların bağlantılı olabileceği kanun hükmünde açıkça belirtilmiş olup adli yargıda görülen bir davanın idarî yargı davası ile bağlantılı olduğu sebebiyle birleştirilmesini talep imkânı bulunmamaktadır⁵³. Yine içlerinden bir hakkında karar verilen davaların da bağlantılı dava olması neden gösterilerek birleştirilmesi mümkün değildir. Ayrıca, davaların derdest olmaması ve her bir dava için dava açma koşullarının sağlanmış olması da ileri sürülmektedir⁵⁴.

Kanun metninden ve bağlantılı dava şartlarından da görüleceği üzere İdari Yargılama Usulünde dava arkadaşlığına yer verilmediği gibi her bağlantılı davada dava arkadaşlığından söz etmek de mümkün değildir. Bağlantılı davaların birleştirilmesi sonrasında dava arkadaşlığının görülmesinin mümkün olabileceği ve ihtiyati dava arkadaşlığının bağlantılı davalarda da mümkün olduğu ileri sürülebilirse de bağlantılı davalarda davacı veya davalı tarafta birden fazla kişinin yer alabilmesi mümkün değildir⁵⁵. Zira idari yargılamaya konu edilen davalarda davalı ve davacı tarafın aynı ve tek kişi olduğu hallerde de bağlantılı dava hükümleri uygulanabilmektedir.

Tekin (n 25) 41, 44; Oral, (n 25) 160, 171; Candan (n 26) İdari Yargılama Usulü 946; Akyılmaz, Sezginer ve Kaya, (n 23) 497.

52 Tekin, (n 25) 41, 45; Oral, (n 25) 160, 171, 172; Candan (n 26) İdari Yargılama Usulü 946; Akyılmaz, Sezginer ve Kaya, (n 23) 497. Ayrıca bkz. Arzu Ulusoy, “İdari Yargıda Bağlantılı Davalar” (15) 1 İdare Hukuku ve İlimleri Dergisi, 185,187; Üstün (n 24) 39.

53 Tekin (n 25) 41, 46; Oral, (n 25) 160, 171; Arzu Ulusoy, (n 52) 185, 188; Candan (n 26) İdari Yargılama Usulü 1069; Kalabalık (n 23) 346. Ayrıca bkz. Yakup Bal, Mustafa Karabulut ve Yahya Şahin, İdari Yargılama Usulü İle İlgili Danıştay 10. Dairesinin Seçilmiş Kararları (1.Baskı, Seçkin 2003) 851.

54 Üstün (n 24) 42. Ayrıca bkz. Turan Yıldırım, Melikşah Yasin, Nur Kaman, H. Eyüp Özdemir, Gül Üstün ve Özge Okay Tekinsoy, İdare Hukuku, (6. Baskı, On İki Levha Yayıncılık, 2017) 812, 813; Zehreddin Aslan, (n 25) 365; Akyılmaz, Sezginer ve Kaya, (n 23) 500.

55 Aksi yönde Sancakdar, (n 4) 224.

Kanun koyucu tarafından bağlantılı davalara ilişkin irade tesis edilirken birleştirme öngörülmediği; davalar arasında bağlantı bulunması halinde birleştirmeye ilişkin hüküm tesis edilmediği yukarıda ifade edilmişti⁵⁶. Öte yandan davaların birleştirilmesine ilişkin hüküm tesis eden Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nda söz konusu müessesenin yanında 167'nci maddesi hükmü ile davaların ayrılmasına ilişkin düzenlemeye yer verilmesine karşılık, idarî/vergi yargı alanında ise kanun koyucunun bu yönde düzenlemede bulunmama tercihi yönünde iradesini ortaya koyduğu görülmektedir. Bu nedenle, birleştirmenin mümkün olabileceği yönünde yapılan/yapılacak yorum, diğer gerekçeler dışında idarî yargılama usulü ile getirilen ayrı veya tek dava açma seçicilik hakkının da ortadan kaldırılması anlamına geleceğinden kabulünün mümkün olmadığı düşünülmektedir.

3. Bağlantılı Dava – Seri Dava Ayrımı

Kanun koyucu tarafından düzenlenen ve kanun metninde “açıkça” yer verilen kavramlar dikkate alındığında özellikle bağlantılı davalar ve seri davalar ayrımının kesin çizgilerle ortaya konulması elzemdir.

İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 38'inci maddesinde belirtilen aynı maddî veya hukukî sebepten doğan ya da biri hakkında verilecek hüküm diğerlerini etkileyecek nitelikte olan davalar olarak tanımlanan davalar, seri davalar olarak vergi hukuku/yargısı doktrininde tanımlanma çabası bulunsa da⁵⁷ açık kanunî düzenleme ve Danıştay kararları kapsamında kabul edilmesi mümkün değildir. Danıştay İçtihadı Birleştirme Genel Kurulu ise seri davaları, seri halinde açılan benzer davalar (yani tarafları ayrı, konusu aynı, tarafları ve konusu aynı olan benzer davalar) olarak kabul etmiştir⁵⁸. Buna göre bağlantılı davaların unsurların yola çıkan bir tanımlama çabası olduğu görülmekte ise de Kanun'da yer alan bağlantılı davalar düzenlemesinden yola çıkıldığında, müessesenin ve düzenlemenin seri dava kavramını karşılamaya yeterli olmadığı açıktır. Kanunî düzenlemede birbirinin sonucunu etkileyen davaların da bağlantılı dava olacağı kabul edilmişse de söz konusu davaların seri dava olarak kabul edilmesi her durumda mümkün değildir. Birbirinin sonucu etkileyecek davaların konusu aynı olamayacağı gibi seri halinde açılmamış olması ve en önemlisi vekile ayrı emek ve mesai harcatması sebebiyle her zaman seri dava olarak kabul edilmesi mümkün değildir. Seri dava kavramını hem hukuk/adlî hem de idarî yargı için “aynı veya benzer

56 Birleştirmenin zorunlu olmadığı görüşü için bkz. Oral, (n 25) 160, 186; Kalabalık (n 23) 335.

57 Candan, (n 26) “İdari Yargılama Usulü” 935.

58 Danıştay İBKG, 13/8, 28.2.1975 (Lexpera).

sebeplerden kaynaklanan ve konuları da birbirine oldukça benzer olan aynı davalı kişi ya da kişilere karşı açılan davalar” olarak tanımlanabileceğine ilişkin görüş de mevcut olmakla⁵⁹ belirtilen gerekçelerle sorunun çözümüne cevap verebilecek nitelik taşımamaktadır. Dolayısıyla, inceleme konusu kararda hukuka aykırı uygulandığı düşünülen Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi'nin 22'inci maddesinde yer alan seri davalar sebebiyle vekalet ücreti hükümlerinin uygulanması için davaların hem maddî hem de hukukî sebeplerinin aynı olması gerektiği, farklılıkların emek ve çaba harcanmasını gerektireceği ve hatta iyiniyetin aranması gerektiği⁶⁰ yönünde kıyası aşan bir yorumun⁶¹ açık kanunî düzenleme (yani pozitif hukuk kaynağı zorunluluğu) ve seri davanın niteliği gereği kabulü mümkün olamamaktadır.

III. HUKUKÎ DEĞERLENDİRME

İnceleme konusu edilen kararda davacı tarafın talebi iki farklı tarih ve dört farklı sayılı serbest dolaşım beyannamelerinin hesaplamalarındaki hata sebebiyle yapılan itirazın zımnen reddi idarî işlemin iptali ve fazladan ödenen tutarların iadesine ilişkindir. Kararda da belirtildiği üzere ilk derece mahkemesi ve istinaf kararlarında dört farklı beyannameye ilişkin açılan davaların birleştirilmiş olması da değerlendirilerek işlemin iptali fazlaya ilişkin ödemenin iadesine karar verilerek her bir dosya için ayrı ayrı vekalet ücretine hükmedilmiştir.

Danıştay tarafından inceleme konusu edilen kararda tetkik hâkimi tarafından belirtilen görüşte de açıkça “*birleştirilen, ancak seri dava niteliğinde olmayan*” dava hakkında tek vekalet ücretine hükmedilmesi gerektiği belirtilmiştir. Belirtildiği üzere İdari Yargılama Usulü Kanunu, 5'inci maddesi ile boşluk bırakmaksızın⁶² davacı tarafa seçimlik hak tanınmış olup her bir idari işleme karşı ayrı dava açılması kural, aralarında maddî veya hukukî yönden bağıllık ya da sebep-sonuç ilişkisi bulunan birden fazla işleme karşı tek dava açılması ise istisnadır.

59 Babacan, (n 15) “Seri Nitelikte Açılan Davalar” 16.

60 “Açılan davaların değeri, aynı amacı elde edilmesine yönelik tek dava yerine pek çok dava açılması, seri davalara harcanan emek ve mesainin çok üzerinde vekalet ücretinin kazanılması iyiniyet kuralları ile bağdaşmaz, dolayısıyla hukuk düzenince de korunmaz” Yar.10.HD. 27.12.2011 tarih ve E: 2011/18171, K: 2020/20469, (Balcı, (n 5) <<https://vergialgi.net>> Erişim Tarihi 22.01.2021).

61 Danıştay 12.D, 5705/4199, 21.05.2013 (Candan (n 26) İdari Yargılama Usulü 936).

62 Aynı yönde bkz. Turgut Candan, “İdari Yargılama Usulüyle İlgili Sorulara Yanıtlar” <<https://turgutcandan.com>> Erişim Tarihi 03.01.2021, (Sorulara Yanıtlar)._Ayrıca bkz. Balcı (n 5) <<https://vergialgi.net>> Erişim Tarihi 22.01.2021. Krş. Babacan (n 15) “Seri Nitelikte Açılan Davalar” 16.

İnceleme konusu yapılan kararda maddî olaya ilişkin verilen ayrıntılarda davacı tarafın dört farklı beyannameye karşı ayrı ayrı itirazda bulunduğu açıkça belirtilmiştir. Davacı tarafça itiraza konu beyannamelelere ilişkin de seçimlik hak kullanılarak ayrı ayrı dava açılmıştır. Kararda her ne kadar usul ekonomisi ilkesine vurgu yapılmışsa da salt usul ekonomisi ilkesi ileri sürülerek, Kanun'un âmir ve açık hükümlerinin yok sayılmak suretiyle vekalet ücretinde kısıtlamaya gidilmesi mümkün değildir. Kaldı ki, inceleme konusu edilen emsal/örnek kararda ihtiyarî dava arkadaşlığı bulunmamaktadır; bulunsa dahi bu kez açık kanun hükmü gereği her dava ayrı ayrı ve birbirinden bağımsız olarak değerlendirilerek hüküm tesisi yoluna gidilmesi gerekecektir, sonuç değişmeyecektir. Bu nedenle, seçimlik hak kullanılarak her bir beyannameye ilişkin ayrı dava açılması seçimlik hakkın kullanılması niteliğinde görülerek idare tarafından ayrı ayrı düzenlendiği kararda belirtilen beyanname numaralarından da açıkça anlaşılan işlemlere yönelik usulî yargısal işlemde gerekçe ve sonuç yönüyle hukuka uygunluk bulunmadığı düşünülmektedir. İdarece davacı tarafça yapılan itiraza açık bir cevap verilmemiş yapılan itirazların idarece birleştirilerek tek bir cevabın verilmiş olması, davanın açılması ile ilgili seçimlik hak tercihinde bulunan davacı tarafın hukukî tasarrufunun ortadan kaldırıcı nitelikte hukuki düzenleme bulunmadığı gerçeğini ortadan kaldırmamakta⁶³; bu kez “*tabi hâkim güvencesi*”nin ihlâli tartışmaya açılacaktır⁶⁴.

Karar belirtildiği ve yukarıda da açıklandığı üzere davaların birleştirilmesi zorunluluk olmayıp birleştirilme halinde dahi ayrı ayrı vekalet ücretine hükmedilmesinde bir sakınca bulunmamaktadır. Kararda da açıkça belirtildiği üzere Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi'nde davanın takibi sırasında karşılık dava açılması, başka bir davanın bu davayla birleştirilmesi veya davaların ayrılması durumunda, her dava için ayrı ücrete hükmolunacağı hüküm altına alınmıştır. Ancak inceleme konusu edilen kararda (söz konusu karardan yola çıkılarak verilen birçok kararda⁶⁵) bu hükme aykırılık bulunmaktadır.

Yukarıda yer alan değerlendirmeler ile seri dava niteliği taşımayan işbu davalarda seri davaya yaklaşan özellikler mevcut olsa da vekalet ücretinin ayrı ayrı hükmedilmemesine ilişkin sınırın aşılmadığı göz önünde bulundurulduğunda gönderilen beyanname ve yapılan itirazın ayrı

63 Bu durumda ikinci davanın derdestlik nedeniyle incelenmeksizin reddine karar verilmesi yönünde görüş için bkz. Candan (n 62) Sorulara Yanıtlar_ <<https://turgutcandan.com>> Erişim Tarihi 03.01.2021 Aynı yönde Balcı (n 5) <<https://vergialgi.net>> Erişim Tarihi 22.01.2021.

64 Bkz. Balcı (n 5) <<https://vergialgi.net>> Erişim Tarihi 22.01.2021. Krş. Babacan (n 1) Seri Davalar 9.

65 Bu yönde kararlar için bkz. Balcı (n 5) <<https://vergialgi.net>> Erişim Tarihi 22.01.2021.

ayrı idari işlem konusu olması sebebiyle ayrı ayrı vekalet ücretine hükmedilmesi gerekirken tek vekalet ücretine hükmedilmesi gerektiği yönünde verilen karar doğru bulunmamıştır⁶⁶.

SONUÇ

İdari Yargılama Usulü Kanunu ile getirilen seçimlik hak ve idarî işlemlerin fazlalığı sebebiyle kendini vekil ile temsil ettiren taraf lehine ayrı ayrı vekalet ücretine hükmedilmesi inceleme konusu örnek/emsal karar nezdinde işbu incelemenin konusunu oluşturmaktadır. Kararda ve Danıştay 7'nci Dairesi'nin yerleşik uygulamasında belirtilen, vekâlet ücretinin salt usul ekonomisi ilkesi gerekçesi ile kısıtlanması pozitif hukuk düzenlemeleri ile usul hukukunun temel müesseseleri karşısında mümkün değildir. Zira vekâlet ücreti, vekilin vermiş olduğu hizmetin, gösterdiği çaba ve emeğin karşılığı olup kanun koyucunun tazmin amacını mı cezalandırma amacını mı yoksa sistem icabı mı bu gidere hükmedilmesini zorunlu kıldığına göre bakılması gerekmektedir⁶⁷. Karara konu yargılamada, yüksek yargı organının kanun koyucunun iradesini esas alarak bu üç amaçtan yalnız birini seçtiğini söylemek de mümkün olamamaktadır. İnceleme konusu edilen kararda da üç sebepten de uzaklaşarak vekalet ücretinin azaltılması yoluna gidilmiştir. Oysa değerlendirme yapılırken idarî/vergi yargılama hukukunda seri dava- bağlantılı dava ayırımının net bir şekilde ortaya konulması bilhassa davaların birleştirilmesi ve bu sebeple vekalet ücretine ilişkin ihtilafların ortadan kaldırılmasına yardımcı olacaktır. Kararda her ne kadar davaların birleştirilmesi kurumu üzerinde durulduysa da Hukuk Muhakemeleri Kanunu'na yapılan atıf dikkate alınmadan birleşen davalarda tek vekalet ücretine hükmedilmesi gerektiği yönünden karar tesis edilmiştir. Söz konusu aykırılık özellikle farklı idarî işlemlere karşı yapılan farklı idarî başvurulara idarenin tek cevap vererek davacı tarafın hakları kısıtlayıcı yönde hareket etmesinden kaynaklanmaktadır. Buna göre, idarî usulün başından başlamak üzere tercihini her bir idarî işlemi ayrı yoldan idari ve yargısal süreçte takip etme tercihinde bulunan davacının anayasal ve kanunî haklarının ihlâl edilerek hüküm tesis edildiği sonucuna varılmaktadır.

66 Bu yönde kararlar ve farklı görüş içeren karşı oy için bkz Balcı, (n 5) <<https://vergialgi.net>> Erişim Tarihi 22.01.2021._

67 Gözde Kazaz, Hukuk Muhakemeleri Kanunu'na Göre Yargılama Gideri Olarak Vekalet Ücreti, (Bahçeşehir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi 2019) 69.

KAYNAKÇA

Akyılmaz B, Sezginer M ve Kaya Cemil, Açıklamalı-İçtihatlı Türk İdari Yargılama Hukuku (1.Baskı, Savaş 2019)

Arslan R, Yılmaz E, Taşpınar Ayvaz S ve Hanağası E, Medenî Usul Hukuku, (4. Baskı, Yetkin 2018)

Aslan M, “İdari Yargıda Usul Ekonomisi, Bağlantı, Doğal Hâkim İlkesi Çekişmesi”, (2011) 362 (10) Vergi Dünyası, 116-127

Aslan Z, Açıklamalı ve İçtihatlı İdari Yargılama Usulü Kanunu (1.Baskı, Seçkin 2019)

Ayaz G, “Vergi Yargılama Hukukunda Bağlantılı Davaların Birleştirilmesi” (1998) 12 (72) (Lebib Yalkın Mevzuat Dergisi) <www.lebibyalkin.com.tr> Erişim Tarihi 10.12.2021.

Babacan T, Medeni Yargılama Hukukunda Seri Davalar, (Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, 2019), (Seri Davalar).

Babacan T, “Seri Nitelikte Açılan Davalar Sonucunda Verilen Hükümlerin Birbirine Etkisi” (2018) 13 (141) Terazi Hukuk Dergisi, 14-30, (Seri Nitelikte Açılan Davalar).

Bağlı Tahiroğlu Y, Hukuk Yargılamasında Vekâlet Ücreti, (İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi 2019).

Bal Y, Karabulut M ve Şahin Y, İdari Yargılama Usulü İle İlgili Danıştay 10. Dairesinin Seçilmiş Kararları (1.Baskı, Seçkin 2003).

Balcı M, “Vergi Yargısında Birleştirme Kararı ve Yaşanan Hukukî Sorunlar” <<https://vergialgi.net>> Erişim Tarihi 22.01.2021

Candan T, Açıklamalı İdari Yargılama Usulü Kanunu, (8. Baskı, Yetkin 2020), (İdari Yargılama Usulü).

Candan T, “İdari Yargılama Usulüyle İlgili Sorulara Yanıtlar” <<https://turgutcandan.com>> Erişim Tarihi 03.01.2021, (Sorulara Yanıtlar).

Ermenek İ, “Hakem Yargılamasında Bağlantılı Davalar” (2014) 16 Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi Prof. Dr. Hakan Pekcanitez’e Armağan, 1215-1252.

Erkut C, “İ.Y.U.K. Çerçevesinde İdari Dava Türleri ve Bazı Usuli Değişiklikler” (1985) 51 (1-4) İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası, 221-235.

Gözübüyük A.Ş ve Dinçer G, İdari Yargılama Usulü (2. Baskı, Turhan 2001)

- Gözübüyük A.Ş ve Tan T, İdare Hukuku Cilt II (9. Bası, Turhan 2017)
- Kalabalık H, İdari Yargılama Usulü Hukuku (14. Baskı, Seçkin 2020)
- Karakoç Y, Genel Vergi Hukuku (7. Baskı, Yetkin, 2014) (Genel Vergi),
- Karakoç Y, Vergi Yargılaması Hukuku (4. Baskı, Yetkin, 2017), (Vergi Yargılaması).
- Karavelioğlu C, Açıklamalı, İçtihatlı ve İstinaf Kurumuyla İdari Yargılama Usulü Kanunu, (9. Basım, Adalet 2018).
- Kazaz G, Hukuk Muhakemeleri Kanunu'na Göre Yargılama Gideri Olarak Vekalet Ücreti, (Bahçeşehir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi 2019)
- Kuru B, İstinaf Sistemine Göre Yazılmış Medeni Usul Hukuku, (1. Baskı, Legal 2016)
- Oral H, “Vergi Mahkemelerinde “Vekalet Ücreti” Özelinde Yaşanan Bazı Tartışmalı Uygulamalar” (2011) 3 Ankara Barosu Dergisi, 160-193
- Pekcanitez H, Özkes M, Akkan M ve Taş Korkmaz H, Pekcanitez Usûl Medenî Usûl Hukuku C. III (15. Bası, On İki Levha 2017)
- Rüzgaresen C, Medeni Muhakeme Hukukunda Usul Ekonomisi İlkesi (1. Baskı Yetkin 2013)
- Sancakdar O, “İdari Yargıda “Tek Dilekçe İle Dava Açma” (Karşılaştırmalı Hukukî Analiz)” (2007) 9 (2) Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 223-269.
- Taşkan Y.Z, “Vergi Yargısında Bağlantılı Davalar ve Davaların Birleştirilmesi” (1998) 68 <www.yaklasim.com> Erişim Tarihi 1.10.2021.
- Tan T, İdare Hukuku, (5. Bası, Turhan 2016).
- Tekin C, “Vergi Yargısında Bağlantılı Davalar ve Birleştirilmesi” (2003) 180 Vergi Sorunları, 41-49.
- Türkoğlu Üstün K, İdari Yargılama Usulüne Hâkim Olan İlkeler, (1.Baskı Seçkin 2019).
- Üstün G, 2577 Sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununda Bağlantılı Davalar ve Aynı Dilekçeyle Dava Açılabilecek Haller, (1. Baskı, On İki Levha 2018)
- Ulusoy A, “İdari Yargıda Bağlantılı Davalar” (15) 1 İdare Hukuku ve İlimleri Dergisi, 185-195.
- Ulusoy A, İdari Yargılama Hukuku (2. Baskı, Yetkin 2020).

Yakar S, “Bir Usul Ekonomisi Kolaylığı: Vergi Yargısında Tek Dilekçe İle Dava Açma” (2012) 162 Maliye Dergisi, 448-466.

Yasin M, “İdari Yargıda Bağlantılı Davalar” <e-akademi.org> (2007) 60 (2), Erişim Tarihi: 12.11.2021.

Yıldırım T, Yasin M, Kaman N, Özdemir H, Üstün G ve Okay Tekinsoy Ö, İdare Hukuku, (6. Baskı, On İki Levha Yayıncılık, 2017).

Yılmaz E, “Usul Ekonomisi” (2008) 57 (1) Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 243-274.

Yenice K ve Esin Y, Açıklamalı İçtihatlı Notlu İdari Yargılama Usulü, (1.Baskı 1983).